

"Mümteniü'l-vücut" kavramını izah eder misiniz? "Mümteni" varlığı imkansız anlamına gelirken, neden "vücut" kelimesi kullanılıyor?

"**Muhalül vücut**" veya "**mümteniü'l-vücut**" gibi tabirler vacip ve mümkün varlıkların iyi anlaşılmasında, aynı zamanda zihni bir tasnif ve mananın zihnen iyi anlaşılmasında bir araçtırlar. Yoksa onlara bir varlık rengi verilmiyor. Tam aksine onların varlık sahasına çıkmasının imkansızlığı özel bir terim ve terkip ile vurgulanmış oluyor.

Mevcut, yani var olan şey ikidir. Biri "**mümkünü'l-vücûd**" ikincisi, kendi kendine hep var olan, başkası tarafından yaratılmayan demek olan "**vâcibü'l-vücûd**"dur. Eğer mevcut, yalnız "*mümkünü'l-vücûd*" olsaydı ve *vâcibü'l-vücûd* bulunmasaydı, hiçbir şey var olmazdı. Çünkü yok iken var olmak bir değişikliktir, bir olaydır. Her cisimde bir olay olması için, bu cisme dışardan bir kuvvetin tesir etmesi, bu kuvvet kaynağının bu cisimden önce mevcut olması lâzımdır.

Bunun için **mümkünü'l-vücûd** olan mevcut, kendi kendine var olamaz ve varlıkta duramaz. Ona bir kuvvet tesir etmeseydi, hep yoklukta kalırdı. Var olamazdı. Kendi kendine var edemeyen, başka varlıkları elbette var edemez, yaratamaz. O hâlde, *mümkünü'l-vücûdu* yaratanın, **vâcibü'l-vücûd** olması lâzımdır. Bütün *mümkünü'l-vücûd*ların tek yaratıcısı ise **vâcibü'l-vücûd** olan **Allah**'tır.

İşte, bu geniş ve mükemmel mananın daha sağlam daha parlak kavranabilmesi için, *muhal* ve *mümteni* terimlerinin de bir şekilde işlenmesi ve ifade edilmesi icap ediyor. Bu yüzden benzer tabir ve terimleri ilm-i kelam alimleri de kullanmıştır.